

TAIVALKOSKI / POSIO

MUSTAVAARAN OSAYLEISKAVALUONNOKSESTA SAATU PALAUTE JA LAADITUT VASTINEET

LAUSUNNOT, 12 kpl:

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (Taivalkoski)
Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (Posio)
Taivalkosken sivistyslautakunta
Taivalkosken sosiaali- ja terveyslautakunta
Taivalkosken paliskunta
Paliskuntain yhdistys
Fortum Sähkönsiirto Oy
Lapin liitto
Pohjois-Pohjanmaan museo
Museovirasto (Taivalkoski)
Museovirasto (Posio)
Kuusamon kaupunki

MIELIPITEET, 2 kpl:

Tornator Oyj
Mikko, Inkeri, Jalo, Paula, Reijo, Anneli ja Veikko Kylmäluoma

TIIVISTELMÄT LAUSUNNOISTA:

1) Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (Taivalkoski)

Yleiskaavamääräysten kohdan 1 määräys tulee tarkentaa muotoon "... ympäristö- ja vesitalouslupapäätöksen mukaisesti." Kohdan 4 määräystä tulee tarkentaa mahdollisuuksien mukaan. Kohdan 5 yleismääräystä toimenpiderajoituksesta tulee kohdentaa vain niille alueille, joilla on merkitystä suojapuustona (EK-2 ja M-alueet). Yleiskaavamääräysten kohta 6 voidaan jättää pois, koska samat määräykset annetaan kohdemerkinnöissä.

Arvokkaiden luontokohteiden suojelutavoitteet ja lupamenettely jää kaavaluonnoksessa epäselväksi, ja ELY-keskus esittää niiden osalta yleiskaavaa tarkistettavaksi.

ELY-keskuksen mielestä Pohjois-Pohjanmaan museon antama lausunto 2.7.2013 tulee ottaa huomioon jatkosuunnittelussa. ELY-keskuksen mielestä Museoviraston 29.7.2013 lausunto tulee ottaa huomioon, ja kaava-alueelle tulee laatia arkeologinen inventointi.

Ehdotusvaiheessa yleiskaava tulee jakaa kahteen kaavakarttaan, joista toinen koskee Posion kuntaa ja toinen Taivalkosken kuntaa, koska yleiskaava tullaan hyväksymään erikseen molemmissa kunnissa. Hyväksyttävä yleiskaava-alue tulee rajata karttaan kuntarajan mukaisesti, mutta yleiskaava tulee kuitenkin esittää kaavakartalla kokonaisuudessaan esim. siten, että toisen kunnan alueelle sijoittuva yleiskaava esitetään himmennettynä.

Kaavaehdotuksesta tulee järjestää viranomaisneuvottelu ennen sen nähtäville asettamista.

Vastine:

Yleiskaavamääräyksiä tarkennetaan tässä ja muissa lausunnoissa esitettyjen huomioiden pohjalta.

Yleiskaavaa tarkennetaan arvokkaiden luontokohteiden suojelutavoitteiden ja lupamenettelyiden osalta lausunnossa esitetyn mukaisesti.

Pohjois-Pohjanmaan museon antama lausunto huomioidaan kaavatyössä. Museoviraston lausunto huomioidaan kaavatyössä siten, että alueelle tehdään arkeologinen inventointi Museoviraston kanssa sovittavalla tavalla.

Yleiskaava esitetään ehdotusvaiheessa kahdella kaavakartalla esitetyn mukaisesti. Ehdotusvaiheen selostus viedään kuitenkin kuulemiskäsittelyihin yhtenä versiona. Selostuksessa tullaan viittaamaan liikenteellisten vaikutusten ja kuljetusreittien selvitykseen, joka ei valmistune ennen yleiskaavan hyväksymiskäsittelyä.

Kaavaehdotuksesta järjestetään viranomaisneuvottelu syksyllä 2013 ennen ehdotuksen nähtävälle asettamista.

2) Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (Posio)

Tulee tarkastella ja tunnistaa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vaikutukset kyseessä olevan osayleiskaavan ratkaisuihin sekä esittää kaavaselostuksessa, miten valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita edistetään kyseessä olevalla yleiskaavalla.

Kaavaselostuksessa tulee arvioida suunnittelutavoitteiden mukaisen toiminnan suhde voimassa olevaan maakuntakaavaan sekä arvioida toiminnasta aiheutuvien muutosten vaikutukset maakuntakaavan mukaiseen pääkäyttötarkoitukseen, jotta voidaan varmistua maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesta maakuntakaavan riittävästä ohjausvaikutuksesta. Lapin liitto tulkitsee, onko maakuntakaava ollut riittävästi ohjeena osayleiskaavaa laadittaessa.

Silmälläpidettävän ja/tai alueellisesti uhanalaisen kasvilajin merkintä sl-3 tulisi muuttaa merkinnäksi, jolla turvataan alueella esiintyvien lajien luonnonmukaiset elinolosuhteet, sekä varmistetaan, että alueen luontoarvot eivät heikkene.

Avolouhoksen tai toiminnan mahdollisia vaikutuksia Valkeakosken pohjavesialueeseen sekä Valkeanhetteen vedenottamoon ei ole arvioitu riittävästi. Vaikutusten arviointia tulee näiltä osin täydentää. Valkeakosken pohjavesialue (pv-1) merkintää tulisi tarkentaa määräysten osalta siten, että alueella kielletyt toiminnot yksilöidään tarkemmin ja annetaan mahdollisesti toimenpiderajoituksia niille toimille, joilla voidaan katsoa olevan pohjavesialuetta ja vedenottamon toimintaan vaarantavia vaikutuksia.

Yleismääräyksissä on todettu kohdassa viisi, että osayleiskaavan alueella on voimassa toimenpiderajoitus. Määräyksessä tulisi yksilöidä se maankäyttö- ja rakennuslain lainkohta, jonka mukaan alueen toimenpiderajoitus on osoitettu.

EK-2 merkinnän kaavamääräyksessä on esitetty, että alue tulee säilyttää puustoisena kaivoksen aiheuttaman pölyn ja melun leviämisen estämiseksi. Määräystä olisi syytä tarkentaa esimerkiksi alueilla säilytettävän puuston määrällä, jotta voidaan varmistua puuston riittävästä säilymisestä kaivostoiminnan reuna-alueilla.

Maantien 863 melu- ja tärinähaitat on tutkittu selostuksessa, mutta kartalla ei näy melurajaus-ta Matalaisen kylän kohdalla.

Ehdotusvaiheessa yleiskaava tulee jakaa kahteen kaavakarttaan, joista toinen koskee Posion kuntaa ja toinen Taivalkosken kuntaa, koska yleiskaava tullaan hyväksymään erikseen molemmissa kunnissa. Hyväksyttävä yleiskaava-alue tulee rajata karttaan kuntarajan mukaisesti, mutta yleiskaava tulee kuitenkin esittää kaavakartalla kokonaisuudessaan esim. siten, että toisen kunnan alueelle sijoittuva yleiskaava esitetään himmennettynä.

Toinen viranomaisneuvottelu tulee järjestää.

Vastine:

Kaavaselostuksessa on esitetty valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä eritelty, mitä tavoitteita Mustavaaran kaivoshanke tukee. Lisäksi valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet huomioidaan maakuntakaavassa, jonka kautta ne tuodaan osaksi osayleiskaavoitusta. Maakuntakaavojen uudistus on vireillä sekä Lapin liitossa että Pohjois-Pohjanmaan liitossa. Osayleiskaavan viranomaisneuvottelussa (2. viranomaisneuvottelu 20.3.2013) Lapin liiton edustaja on todennut, että osayleiskaavatyö ei ole ristiriidassa maakuntakaavoituksen kanssa. Lisäksi todettiin, että kaivoshanke voidaan huomioida vireillä olevissa maakuntakaavoissa. Lapin liitto toteaa lausunnossaan (ks. kohta 8), että "yleiskaavassa esitetty kaivostoiminnan alue ei vaikeuta maakuntakaavan toteuttamista. Kaivostoiminta on Lapin maakuntasuunnitelmassa yksi maakunnan kärkitoimialoista. Hankkeen toteuttaminen tukee maakunnan tavoitteita".

Kaavamerkintöjä tarkennetaan vielä muidenkin lausuntojen pohjalta, jolloin tarkistetaan myös sl-3 –merkintä (muutetaan my-merkinnäksi ja sen sisältöä tarkennetaan).

Vaikutusten arviointia täydennetään pohjavesivaikutusten ja Valkeanhetken vedenottamon osalta. Aleneman osalta ympäristöluvassa arvioidaan, että kyseessä on teoreettinen lukuarvo ja käytännössä merkittävät alenemat Mustavaaran kaltaisessa moreenimaassa rajoittuvat hyvin lähelle kaivosaluetta, enintään muutamien satojen metrien etäisyydelle. Asutuksen ja vedenottamon suunnassa teoreettisetkin alenemat rajautuvat Sirniönjokeen, eikä toiminnalla ole siten vaikutusta lähialueen kaivoihin tai vedenottamoon. Vedenottamon osalta on lisäksi huomioitava, että pohjavesi kertyy lähinnä vedenottamon länsipuoliselta rinnealueelta vedenottamolle.

Tarvittaessa pohjavesialueen pv-1 –merkintää tarkistetaan. Asia otetaan esille viranomaisneuvottelussa ja asiasta keskustellaan myös Lapin ELY-keskuksen kanssa.

Kaavaselostuksessa on esitetty vesistövaikutukset pääasiassa Mustavaaran kaivoksen ympäristö- ja vesitalouslupahakemuksen tietojen pohjalta. Näin YVA-selostuksessa olleet puutteet ja virheet pitäisi olla korjattu. Ympäristö- ja vesitalouslupahakemuksessa on osittain yleistasoista tietoa, joka tarkentuu kaivosalueen laitossuunnittelun edetessä. Kaivoksen vesihuolto, jätehuolto ja päästöt kuuluvat etupäässä ympäristö- ja vesitalouslupan piiriin, eikä näitä asioita ole tarkoituksenmukaista määrätä kaavatyössä. Osayleiskaava määrittää pääasiassa maankäyttöön liittyviä asioita, ja jättää muihin lupaprosesseihin kuuluvat asiat yleiselle tasolle, jotta muiden lupien käsittelyt eivät vaikeudu kaavatyön vuoksi. Tämä on sovittu osayleiskaavan viranomaisneuvottelussa (2. viranomaisneuvottelu 20.3.2013).

Toimenpiderajoitusta koskeva kaavamääräys poistetaan. Maanomistajien kanta maisematyölupavaateeseen on ollut kielteinen (yleisötilaisuus 28.6. sekä esitetyt kirjalliset mielipiteet). Pölyn sitomiseksi annetaan EK-2 –alueille suositus puustoisena säilyttämisestä. Tarkkaa puuston määrän suositusta ei esitetä. Maisematyölupaa vaaditaan EK-1 ja EK-2-alueilla.

Osayleiskaavassa ei ole esitetty maantieliikenteen melurajausta, koska se on teoreettinen (laskennallinen). Melu- ja värinätekijät on tämän vuoksi käsitelty ainoastaan selostuksessa.

Yleiskaava esitetään ehdotusvaiheessa kahdella kaavakartalla lausunnon mukaisesti. Ehdotusvaiheen selostus viedään kuitenkin kuulemiskäsittelyihin yhtenä versiona. Kaavaehdotuksesta järjestetään viranomaisneuvottelu syksyllä 2013 ennen ehdotuksen nähtäville asettamista.

3) Taivalkosken sivistyslautakunta

Ei huomautettavaa kaavaluonnokseen.

Vastine:

Lausunnolla ei ole vaikutusta kaavatyöhön.

4) Taivalkosken sosiaali- ja terveyslautakunta

Ei huomautettavaa kaavaluonnokseen.

Vastine:

Lausunnolla ei ole vaikutusta kaavatyöhön.

5) Taivalkosken paliskunta

Mustavaaran kaivos sijaitsee Taivalkosken paliskunnan pohjoisosassa, sijoittuen kokonaan Taivalkosken paliskunnan kesälaitumille. Paliskunnan poronhoito tukeutuu porojen vapaaseen laidunnukseen luonnonlaitumilla suurimman osan vuodesta. Mustavaaran kaivoksen alueelle ja sen ympäristöön sijoittuu paliskunnan erilaisia toiminnallisia alueita, kuten kiinteä kesämerkintäaita, vasoma-alue, kesä- ja syyslaitumia sekä porojen kulku- ja kuljetusreittejä. Paliskunnalla on alueella voimassa poronhoitolain (848/1990) antama vapaa laidunnusoikeus riippumatta maan omistuksesta.

Kaivosalueella on kesämerkintäaita ja avoimesta rikastushiekka-altaasta on muodostunut poroille keskikesän räkkäsuoja-alue. Porot vasovat Mustavaarassa ja lähialueilla. Porot ovat totuneet tulemaan alueelle ja pyrkivät sinne todennäköisesti jatkossakin. Kaivoksella on vaarallisia paikkoja, mm. avolouhos, liikkuvia koneita, ja kaivostoiminnan aikana porot voivat jäädä kiinni vetiseen rikastushiekka-altaaseen ja hukkuu. Alueen turvallisuuden takaamiseksi ja poronhoidolle aiheutuvien haittojen minimoimiseksi kaivosyhtiö tulee velvoittaa aitaamaan koko kaivospiirialue riittävän korkealla, pitävällä aidalla, johon suunnitellaan toimiva, automaattinen veräjäratkaisu sekä mahdollisesti ohjaavia aitarakenteita, etteivät porot kulje alueelle veräjien ollessa auki. Myös räkkäsuoja-alueita tai -rakennuksia (liemu) tulisi suunnitella kaivoksen ulkopuolelle. Kaivostoiminnasta aiheutuu huomattavaa liikenteen lisääntymistä. Lisäksi poronhoitajat kulkevat alueen teiden kautta kaivosalueen eteläpuolelle mm. kulkiessaan poronhoitotehtäviin Syötteen kansallispuistoon, sillä se on ainoa reitti. Poronhoitajille tulee taata kulkuoikeus kaivosalueen kautta.

Kaavassa tulee huomioida poronhoidon toiminnan turvaaminen. Kaavamääräykseen tulee lisätä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukainen maininta poronhoidon toimintaedellytysten turvaamisesta, esimerkiksi "Poronhoidon alueidenkäytölliset toimintaedellytykset tulee turvata". Poronhoidolle aiheutuvien haittojen ehkäisystä ja kompensoimisesta sekä vaikutusten seurannasta ja muusta yhteistyöstä tulee neuvotella sopimus paliskunnan ja Mustavaaran kaivos oy:n välille.

Vastine:

Mustavaaran osayleiskaavassa noudatetaan valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita, ja niitä tuodaan kaavatyössä konkreettisiksi toimenpiteiksi. Kaavamääräykseen lisätään maininta porotalouden alueidenkäyttöisten toimintaedellytysten turvaamisesta. Osayleiskaavassa annetaan myös määräys kaava-alueen tarpeellisten osien aitaamisesta. Merkintää tarkennetaan kaavaehdotukseen. Osayleiskaavassa ei voida määritellä kaava-alueen ulkopuolelle sijoittuvaa maankäyttöä eikä –tarpeita (siis esim. korvaavia rakenteita). Taivalkosken paliskunnan ja kaivosyhtiön välisistä sopimuksista ei määrätä osayleiskaavassa, vaan nämä asiat tulee huomioida ympäristö- ja vesitalousluvassa sekä sopia kaivosyhtiön ja muiden toimijoiden. Näin ollen osayleiskaavassa voidaan määrätä aitaamisesta, alueen tieyhteyksistä ja yleisesti toimintaedellytysten turvaamisesta, mutta korvaavia alueita ja korvauksia kaavassa ei voida osoittaa, etenkään kun korvaavat alueet ja tarpeet eivät ole tiedossa ennen kaivostoiminnan käynnistymistä tai ne sijoittunevat kaava-alueen ulkopuolelle.

Kaavatyössä huomioidaan liikenteelliset tarpeet, joita tullaan käsittelemään myös Taivalkoskelle tehtävissä liikenneturvallisuus- ja liikenneverkko-suunnitelmissa. Kaivosalue tulee olemaan suljettu ulkopuolisilta. Pääsy kaivosalueen eteläpuolisille alueille voitaneen järjestää vaihtoehtoisia reittejä pitkin esim. Kostojärven suunnasta. Kaivosalueen sisäisten teiden mahdollinen käyttö on kaivoksen toimijan ja paliskunnan välinen sovittava asia. Kaivosalueen nykyisten teiden osakkailla on oikeus korvaaviin tieyhteyksiin. Nämä määrittellään kaivospiiritoimituksessa.

On huomattava, että nykyinen räkkäsuoja-alue ei ole ns. luontainen vaan se on syntynyt 1970-1980 -luvun kaivostoiminnan myötä (rikastushiekka-alue). Todennäköisesti myös tuleva kaivos-toiminta tuottaa aikanaan porotalouden hyödyksi mm. räkkäsuoja-alueita.

Kaavaselistusta täydennetään lausunnossa annetuilla, tarkentavilla tiedoilla. Kaavan porotaloutta koskevia yleismääräyksiä tarkennetaan.

6) Paliskuntain yhdistys

Mustavaaran kaivos sijoittuu kokonaan Taivalkosken paliskunnan alueelle. Paliskunnan poronhoito tukeutuu porojen vapaaseen laidunnukseen luonnonlaitumilla suurimman osan vuodesta. Mustavaaran kaivoksen alueelle ja sen ympäristöön sijoittuu paliskunnan erilaisia toiminnallisia alueita, kuten kiinteä kesämerkintäaita, vasoma-alue, kesä- ja syyslaitumia sekä porojen kulku- ja kuljetusreittejä.

Kaavan poronhoitoa koskevaa määräystä tulee täsmentää, esimerkiksi "Poronhoidon alueidenkäyttöiset toimintaedellytykset tulee turvata". Kaivoksen aiheuttamia vaikutuksia tulee pyrkiä lieventämään ja niitä tulee seurata, jotta ennalta arvaamattomiin vaikutuksiin voidaan puuttua. Taivalkosken paliskunnan ja kaivosyhtiön välille tulee tehdä sopimus haittojen estämisestä ja yhteistyöstä kaivoksen toiminnan aikana.

Mustavaaran osayleiskaavalla tulisi varmistaa, että poroelinkeinolle keskeisillä alueilla säilyvät niiden poronhoidon toiminnalliset edellytykset. Kaivos tulisi suunnitella niin, että se haittaa poronhoitoa ja porojen laidunrauhaa mahdollisimman vähän. Rakentamisella tai muulla toiminnalla ei saa tarpeettomasti katkaista porojen kulkureittejä tai kuljetusreittejä. Poroille ja poromiehille tulee taata kaikissa tilanteissa turvalliset olosuhteet liikkua kaivoksen lähialueilla. Poronhoitolaki tulee huomioida. Kaivospiiri-alue tulee aidata. Aitaan tulee suunnitella automaattisia veräjiä sekä mahdollisesti ohjaavia aitarakenteita, mihin porot kulkeutuvat pyrkiessään kaivosalueelle veräjien ollessa auki. Myös räkkäsuoja-alueita tai -rakennuksia tulisi suunnitella kaivoksen ulkopuolelle. Poroille aiheutuvat liikennevahingot tulevat todennäköisesti merkittävästi lisääntymään alueella.

Vastine:

Kaavaselistusta täydennetään paliskunnan lausunnossa annetuilla, tarkentavilla tiedoilla. Kaavamääräykseen lisätään maininta porotalouden alueidenkäyttöisten toimintaedellytysten turvaamisesta. Osayleiskaavassa annetaan myös määräys kaava-alueen tarpeellisten osien aitaamisesta. Merkintää tarkennetaan kaavaehdotukseen. Osayleiskaavassa ei kuitenkaan voida huomioida kaava-alueen ulkopuolelle sijoitettavaa maankäyttöä eikä –tarpeita (esim. korvaavia räkkäsuoja-alueita). Taivalkosken paliskunnan ja kaivosyhtiön välisistä sopimuksista ei määrätä osayleiskaavassa, vaan nämä asiat tulee huomioida ympäristö- ja vesitalousluvassa sekä keskinäisissä sopimuksissa. Näin ollen osayleiskaavassa voidaan määrätä aitaamisesta, tieyhteyksistä ja yleisesti toimintaedellytysten turvaamisesta, mutta korvaavia alueita ja korvauksia kaavassa ei voida osoittaa, etenkin kun korvaavat alueet ja tarpeet eivät tiedossa ennen kaivos-toiminnan käynnistymistä.

Mustavaaran osayleiskaavassa noudatetaan valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita, ja niitä tuodaan kaavatyössä konkreettisiksi toimenpiteiksi. Kaavatyössä huomioidaan liikenteelliset tarpeet, joita tullaan käsittelemään myös Taivalkoskelle tehtävissä liikenneturvallisuus- ja liikenneverkkosuunnitelmissa.

7) Fortum Sähkönsiirto Oy (Posio/Taivalkoski)

Kaava-alueella sijaitsee 110 kV voimajohdolle lunastettu johtoreitti, joka on vielä näkyvässä maakuntakaavoissa. Reitillä on aiemmin sijainnut Mustavaaran kaivoksen liityntäjohto, joka tulee rakentaa uudelleen mikäli kaivostoiminta käynnistyy. Uusi liityntäjohto tulee pääosin kulkemaan puretulle liityntäjohdolle lunastettua reittiä Mustavaarasta Posiolle, ja se on suunniteltu toteutettavaksi kokonaan ilmajohtona. Mikäli kaivosalueella osa johdosta pitää maakaapeloida, tulee tämä vaikuttamaan kaivoksen sähköaseman sijoittumiseen alueella. Tällöin myös varayhteystarpeen (Mustavaara-Taivalvaara) alkupiste tulee siirtymään OAS-vaiheessa esitetyistä. Tulemme tekemään yhteistyötä Mustavaaran kaivoksen kanssa parhaimman reitin löytämiseksi liittymisjohdolle.

Toivomme mahdollisuutta antaa lausunto myös ehdotusvaiheessa sekä mahdollisuus lausua asemakaavaprosessissa erikseen Mustavaaralle tulevan tonttitien viereisestä haarajohdosta.

Vastine:

Lausunnon liitteenä oleva kartta huomioidaan kaavatyössä. Kaavaluonnoksessa rakennettavat voimalinjat on osoitettu merkinnällä "110 kV:n uusi voimalinja. Kaivosalueella linjan sijainti tarkentuu suunnittelun edetessä." sekä "110 kV:n voimalinjan yhteystarve". Kaavamerkinnot ovat siis ohjeellisia, joten voimalinja voidaan rakentaa Fortum Sähkönsiirto Oy:n ja Mustavaaran kaivoksen yhteistyön pohjalta kaivosalueella myös muualle kuin kaavassa osoitetulle reitille.

Fortum Sähkönsiirto Oy:llä on mahdollisuus antaa lausunto myös ehdotusvaiheessa. Asemakaavaprosessissa lausunnot pyydetään erikseen, ja tällöinkin Fortum Sähkönsiirto Oy:llä on lausuntomahdollisuus. Kaavan laatija voi näissä kahdessa kaavaprosessissa olla myös muuten yhteistyössä sähkönsiirron osalta siten, että kaavaan saadaan kaikkia osapuolia parhaiten palvelevat merkinnät.

8) Lapin liitto

Kaavaselostuksen alkuosassa olisi hyvä olla lyhyt esittely uudesta kaivoshankkeesta ja sen suhteesta aikaisempaan kaivostoimintaan. Yleiskaavassa tulisi myös osoittaa kaivostoiminnan kannalta tarpeelliset sisäiset kuljetusyhteydet esimerkiksi mahdolliset putkilinjat ohjeellisena merkintänä. Kaavasta tulee pyytää lausunnot paliskuntaryhdistykseltä ja alueen paliskunnasta.

Yleiskaavassa esitetty kaivostoiminnan alue ei vaikeuta maakuntakaavan toteuttamista. Kaivostoiminta on Lapin maakuntasuunnitelmassa yksi maakunnan kärkitoimialoista. Hankkeen toteuttaminen tukee maakunnan tavoitteita.

Vastine:

Kaavaselostukseen lisätään esittelyä kaivoshankkeesta ja sen suhteesta aiempaan toimintaan (kappale 2.1.1). Myös huomautus siitä, että hanke tukee maakunnan tavoitteita, kirjataan selostukseen kappaleeseen 2.2.2.

9) Pohjois-Pohjanmaan museo

Pohjois-Pohjanmaan museo lausuu Mustavaaran osayleiskaavasta Taivalkosken kunnan rakennetun kulttuuriympäristön osalta. Matalaisen kylän rakennusinventointia on syytä vielä tarkentaa arvotusta varten, sekä viedä inventointilomakkeille Suvelan inventoinnin yhteydessä myös Puistolán tallirakennus sekä Väliatalon aitta. Lisäksi Puistolán inventointikorttiin tulee vaihtaa oikea ilmakuva.

Kylämaiseman kannalta tärkeä peltoalue maantien ja Matalalammen välissä on huomioitu MA-merkinnällä, samaa merkintää voisi harkita myös maantien itäpuolelle, mikäli pellot ovat edelleen viljelyssä.

Vastine:

Matalaisen kylän rakennusinventointia on tarkennettu maastokäynnillä toukokuussa 2013. Puistolán inventointikortti korjataan, ja Puistolán tallirakennus sekä Väliatalon aitta viedään inventointilomakkeille.

Maantien itäpuoliset pellot Matalaisen kylässä ovat viljelykäytössä. MA-merkintää ei ole haluttu käyttää sen rajoittavuuden vuoksi, koska alueiden hyödyntäminen muuhun esim. asumiskäyttöön viljelytoiminnan mahdollisesti lakatessa halutaan sallia. Maisemallisesti tien länsipuolen pellot ja näkymät Matalalammen suuntaan ovat merkittävämpiä kuin maantien itäpuoli.

10) Museovirasto (Taivalkoski)

Virasto antaa lausuntonsa Taivalkosken osalta arkeologisen kulttuuriperinnön asiassa. Alueelta ei ole tiedossa muinaismuistolain (295/63) nojalla rauhoitettuja kiinteitä muinaisjäännöksiä. Lähin kohde on Salmiunturi, jolla tarkoitetaan kohdetta Karhuaho. Kohdetiedot viittaavat alueella sijaitseviin useampiin erilaisiin esihistoriallisen-historiallisen ajan muinaisjäännös- tai kulttuuriperintökohteisiin. Lisäksi alueen läheltä löytyy tervahautoja sekä tarkemmin selvittämättömiä jäännöksiä.

Museovirasto arvioi varsin mahdolliseksi, että myös osayleiskaavan alueella voi olla ennestään tuntemattomia muinaisjäännöksiä, ensisijaisesti eriaikaisia elinkeinohistoriallisia jäännöksiä,

joihin kaavan sallimalla maankäytöllä voi olla vaikutusta. Virasto näkee näin tarpeelliseksi sisällyttää kaavan edellyttämiin selvityksiin myös arkeologisen inventoinnin.

Vastine:

Osayleiskaava-alueelle tehdään Museoviraston edellyttämä arkeologinen inventointi syksyn 2013 aikana.

11) Museovirasto (Posio)

Virasto antaa lausuntonsa Posion osalta rakennetun kulttuuriympäristön asiassa. Lähin valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö on Sirniön kylä, jonka kulttuurihistorialliseen merkitykseen kaivoksen ei voida katsoa vaikuttavan. Kirkkopolku on kaavassa osoitettu ulkoilureittinä ja poistuvan osuuden tilalle on osoitettu ulkoilureitin tarve, menettelyä voidaan pitää hyväksyttävänä.

Vastine:

Lausunnolla ei vaikutusta kaavatyöhön.

12) Kuusamon kaupunki, yhdyskuntatekniikan ympäristöjaos

Ympäristöjaos esittää lausuntonaan seuraavaa: Valkeakosken pohjavesialueen vedenottamo on merkittävä kaavakarttaan.

Kaavaselostukseen on lisättävä terveyshaitan poistamistarvemerkinään liittyen, että pelletti-varastoalueen kunnostamisesta on annettu Aluehallintoviraston ympäristölupapäätös 29.4.2013. Em. päätöksessä on annettu ohjeet maa-alueen kunnostamisesta.

Vastine:

Vedenottamo merkitään kaavakarttaan tai teknisen verkoston liitekarttaan (liite 3). Selostusta täydennetään terveyshaitan poistamistarvemerkinään liittyen.

MIELIPITEET (TIIVISTELMÄT):**1) Tornator Oy**

Kaavaselostus liitteineen ei ole riittävä, jotta asianosaiset voisivat muodostaa käsityksen kaavan vaikutuksista. Liite 3, tekninen verkosto puuttuu. Kaavan valmistelu ei täytä maankäyttö- ja rakennuslain vaatimuksia, kaava tulee laittaa uudelleen julkisesti nähtäville kaavaluonnoksena niin, että kaikki liitteet ovat julkisesti nähtävillä jo luonnosvaiheessa.

Osayleiskaavan M-alueet tulee poistaa kaavasta, toimenpiderajoituksilla estetään M-alueiden käyttäminen kohtuullisella tavalla, koska alueella ei voida suorittaa normaaliin metsätalouteen oleellisena osana kuuluvia avohakkuita. M-alue tulee muuttaa kokonaan EK-alueeksi, joka paremmin kuvaa suunniteltua käyttötarkoitusta.

Maisematyölupavelvoite tulee poistaa koko osayleiskaava-alueelta. Rantarakennusoikeudet tulee selvittää kaava-alueelta ja kaavaan on merkittävät korvattavat rakennusoikeudet.

Kaivostoiminta tulee katkaisemaan kulkuyhteydet Tornator Oyj:n kiinteistöjen itäosiin. Kaavotuksessa tulee selvittää korvaavat tieyhteydet ja merkitä ne kaavaan, jotta kaivosalueen ja yleiskaavan ulkopuolelle jääviä metsäalueet eivät jää vaille käyttötarkoituksen mukaista kulkuyhteyttä.

Kaavaprosessi tulee jäädyttää siksi ajaksi, että kaivospiiripäätökseen saadaan lainvoimainen ratkaisu, sillä Tornator Oyj on valittanut Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tekemästä kaivospiiripäätöksestä Oulun hallinto-oikeuteen.

Vastine:

Kaavan ehdotusvaiheessakin sen sisällöstä voidaan vielä keskustella ja tehdä muutoksia kaavaan lausuntojen ja muistutusten pohjalta sekä tarvittaessa asettaa kaava ehdotuksena uudelleen nähtäville.

Luonnosvaiheessa yleiskaavamääräyksissä kohdassa 5. mainittu toimenpiderajoitus poistetaan kaavaehdotuksesta. EK-2 -alueiden kaavamerkintöjä täydennetään suosituksella alueen puustoisena säilyttämisestä sekä maisematyölupavaatimuksella (myös EK-1 -alueilla vaaditaan maisematyölupa). Suosituksella tarkoitetaan, että avohakkuita tulee mahdollisuuksien mukaan välttää, koska puustolla on tärkeä tehtävä kaivoksen aiheuttaman pölyn ja melun leviämisen estämisessä. Avohakkuukielto ei ole ehdoton.

Puuttuvien liitteiden sisältämät tiedot tulevat osaksi kaava-asiakirjoja ehdotusvaiheessa. Teknisen verkoston karttojen sisältö tulee olemaan pääasiassa kaivosalueen sisäisen vesihuollon ja sähkönsiirron verkostojen kuvausta, jota luonnosvaiheessa ei haluttu esittää laitosuunnitelmien keskeneräisyyden vuoksi. Em. toiminnot tulevat sijoittumaan pääosin kaivoksen alueelle (EK, EK-1 ja EK-2), joten vaikutuksia kaivoksen ulkopuolisille alueille (M) ei juuri ole.

Kaivosalueen nykyisten teiden osakkailla on oikeus korvaaviin tieyhteyksiin. Nämä määritellään kaivospiiritoimituksessa. Osayleiskaavalla ei voida määrittää kaava-alueen ulkopuolisia asioita. Metsiin pääsy voitaneen järjestää myös muualta kuin kaivosalueen kautta.

Osayleiskaava-alueella sijaitsevista vesistöistä Sirniönlampi, Pesälampi, Hoikkalampi ja kaksi pientä, nimetöntä vesialuetta sijaitsevat kaivosalueella, joten näiden alueiden korvauksista maanomistajille sovitaan kaivosyhtiön kanssa maan vuokraamisen tai myymisen yhteydessä. Alueen muita vesistöjä ovat Matalalampi, Vavelampi, Porolampi sekä pieni vesialue Raatojannotkossa. Näiden rantojen rakentamisoikeuksia ei ole erikseen määritetty, koska kaivosalueen lähelle ei haluta osoittaa uutta rakentamista ja koska tällä kaavalla pyritään pääasiassa

tutkimaan kaivostoiminnan sijoittamista. Ranta-alueilla on voimassa MRL:n mukainen rantarakentamiskielto. Mahdollinen rakentaminen tulee toteuttaa kunnan rakennusjärjestyksen ja asianmukaisten lupien (poikkeaminen rantarakennuskiellosta) avulla.

Kaavatyön jäädyttämisestä päättävät Taivalkosken kunta, Posion kunta ja Mustavaaran Kaivos Oy, eikä jäädyttämistä tässä vaiheessa esitetä. Kaavatyö viedään loppuun ja mikäli kaivospiirihakemuksen lainvoimaisesta ratkaisusta tulee uutta tietoa kaavatyöhön, tulee pohtia kaavamuutosta tai kaavaprosessin ollessa vielä kesken, tietojen vaikutuksia kaavaehdotukseen.

2) Mikko, Inkeri, Jalo, Paula, Reijo, Anneli ja Veikko Kylmäluoma

Emme hyväksy osayleiskaavaa, jossa yksityisten maanomistajien kiinteistöille / tilojen maille asetetaan toimenpidekieltoja/-rajoituksia kaivoksen toiminnasta johtuen. Kaivosyhtiö ei saa hyödyntää maanomistajien metsiä millään tavoin, ei pölyn ja melun estämiseen. Osayleiskaavan toimenpidekielto/-rajoitus maa- ja metsätaloudelle on poistettava tai selvitettävä korvausvelvollisuus.

Osayleiskaavassa todetaan, että räjäytyksiä ei saa tehdä kilometriä lähempänä alueen kiinteistöjä, mutta kaivoksen valtaukset ja louhokset ovat alle kilometrin etäisyydellä lähimmästä kiinteistöstä. Miten alueen asukkaille ja maanomistajille voidaan taata, etteivät räjäytystyöt aiheuta haittaa/vaaraa?

Vastine:

Osayleiskaavalla on mahdollista ohjata vain maankäyttöön liittyviä asioita, tähän eivät kuulu valvontaan tai ympäristö- ja vesitalouslupaan kuuluvat asiat. Maanomistajien tulee tämän vuoksi huomioida myös muut kaivosta koskevat selvitykset sekä lupaprosessit, mm. mainittu ympäristö- ja vesitalouslupa.

Yleiskaavamääräyksissä kohdassa 5. mainittu toimenpiderajoitus poistetaan kaavaehdotuksesta. Sen sijaan EK-2 –alueille lisätään suositus puustoisena säilyttämisestä sekä maisematyölupavaatimus (myös EK-1 –alueilla vaaditaan maisematyölupa). Suosituksen tarkoituksena on huomioida metsänkäsitelyssä sekä läheinen kaivostoiminta että läheisen asutuksen suojaaminen mm. pölyltä ja melulta. Metsäalueet ovat jatkossakin ns. talousmetsäkäytössä. Tästä määrätään alueen käyttötarkoitusta kuvaavassa merkinnässä M, maa- ja metsätalousvaltainen alue. Mahdollisesta kaivoksen suojametsän tarpeesta voidaan määrätä Ympäristö- ja vesitalouslupapäätöksessä.

Osayleiskaavassa todetaan yleiskaavamääräyksissä, kohta 2., seuraavasti: "Yleiskaava-alue on avolouhoksen läheisyydessä räjäytysvaarallista aluetta. Pintaräjäytyksissä vaara-alue ulottuu 1km:n päähän, maanpinnan alapuolisissa räjäytyksissä 500m päähän räjäytyspaikasta." Määräyksellä ei kielletä räjäytyksiä alle kilometrin etäisyydellä kiinteistöistä, vaan huomioidaan räjäytysvaarallisen alueen laajuus. Vaarallisen alueen osalta toimijan (eli kaivoksen) tulee huomioida asia ja hoitaa se ympäristö- ja vesitalousluvan mukaisesti sekä TUKESin ohjeiden ja päätösten puitteissa. Toisin sanoen määräys ohjaa toimijaa, ei asukasta.

Oulussa 22.8.2013, täyd. viranomaisneuvottelun jälkeen 24.10.2013

Annaelina Isola

Johanna Lehto